

Державний Гімн України

Ще не вмерла України

сл. П. Чубинського
муз. М. Вербицького

*Ще не вмерла України
І слава, і воля,
Ще нам, браття молодії,
Усміхнеться доля.*

*Згинуть наші вороженьки,
Як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття,
У своїй сторонці.*

*Приспів (двічі):
Душу й тіло ми положим
За нашу свободу,
І покажем, що ми, браття,
Козацького роду.*

Гімн — урочиста пісня держави, її інсагнація. Як жанр музики гімн веде свій початок з давніх часів, коли в Єгипті, а згодом і в стародавній Греції, склалися гімни, що прославляли богів (культові гімни) або героїв (військові гімни). У Київській Русі відомі героїчно-віватні сольні пісні на честь князів та народних героїв. Після прийняття християнства розвинулися релігійні гімни у західноєвропейських країнах, зокрема у Київській Русі — так звані кондаки. Соціально-релігійний рух зумовив появу протестантських гімнів: гуситської пісні в Чехії (XV ст.), лютеранський хорал у Німеччині (XVI ст.). Від початку XVIII ст. в Росії набули поширення привітальні канти, так звані віватні канти як форма офіційного урочистого гімну.

У XVIII — XIX ст. з'являються державні гімни як символ державної єдності, як своєрідні поетично-музичні емблеми держав. Перші революційні гімни народилися в епоху французької буржуазної революції кінця XVIII ст. ("Гімн Свободи", "Гімн Людству", "Гімн Братерству", "Гімн Розуму" та ін.). "Марсельєза" стала Державним гімном Франції. В жанрі гімну написані фінальний хор 9-ої симфонії Л. Бетховена, фінальний хор "Слався" опери "Іван Сусанін" М. Глінки, "Вічний революціонер" М. Лисенка. Гімни мають велике громадсько-

політичне значення як засіб політичної агітації, як втілення високих патріотичних ідей.

Слова національного гімну "Ще не вмерла Україна" написали у серпні 1862 р. Микола Вербицький-Антіох (1843 — 1909) — український письменник і педагог, учитель М. К. Заньковецької, та Павло Чубинський (1839 — 1884) — український поет, фольклорист, етнограф і громадський діяч. Історично склалося, що П. Чубинський, якому належить правка тексту і безсмертні рядки приспіву гімну, вважається автором всіх слів гімну.

Одним із перших авторів музичної редакції гімну був М. Лисенко, тривалий час популярним був варіант виконання цього твору з музикою Кирила Стеценка. Уперше текст твору був надрукований 1863 року в журналі "Мета" на Львівщині, а під його рядками, через помилку Пантелеймона Куліша і редакції, стояв підпис: *Тарас Шевченко*. Певною мірою завдяки цій помилці гімн швидко розійшовся у рукописах і друківаних варіантах серед українців. Тоді саме це число журналу отримав і священик Михайло Вербицький (1815 — 1870), який фанатично поважав Шевченка і мріяв покласти на музику його вірші.

Вже у грудні 1863 р. гімн на музику М. Вербицького вперше пролунав на засіданні громади Перемишльської гімназії. Вперше з нотами гімн було надруковано у 1885 р.

Наприкінці XIX ст. значення національного гімну в Центральній і Східній Україні набув також "Заповіт" Т. Шевченка, що постійно виконувався під час урочистих маніфестацій; у Галичині XIX ст. — спершу "Дай, Боже, в добрий час" Ю. Добриловського, згодом "Мир вам, браття, всім приносим" (сл. І. Гушалеви́ча, муз. Д. Січинського, 1848 р.), визнаний Головною руською радою у Львові за національний гімн галицьких українців, та духовний гімн-молитва "Боже великий, єдиний" (сл. О. Кониського, муз. М. Лисенка), що тепер співається по українських церквах після богослужіння. В Україні за національні гімни вважалися також "Вічний революціонер" Івана Франка, покладений на музику М. Лисенком, та "Не пора" І. Франка, покладений на музику Д. Січинським. Великого поширення за межами України, особливо в Америці та Канаді, набули гімни "За тебе, Україно" (сл. В. Щурата, муз. С. Людкевича) та "Для тебе, Україно, живемо" (сл. О. Грицяя, муз. С. Людкевича).

У 1900-х рр. в Росії та Австро-Угорщині серед українців особливого поширення набув гімн "Ще не вмерла Україна". Як національний гімн, як символ України цей твір визнавався Іваном Франком, Лесею Українкою, іншими громадсько-політичними діячами, громадсько-політичними й трудовими громадами в Україні та далеко за її межами.

Поштова марка, випуск якої здійснено до 100-ліття національного гімну

Манускрипт музичної редакції гімну
"Ще не вмерла Україна" М. Вербицького

За роки становлення УНР та ЗУНР гімн "Ще не вмерла Україна" набув особливого поширення. Символічно, що його авторами стали галичанин Михайло Вербицький та наддніпрянець Павло Чубинський. У 1939 р. ухвалою Сейму Карпатської України гімн "Ще не вмерла Україна" було закріплено законодавчо.

На жаль, подальша доля Гімну України була такою ж трагічною, як і доля нашого народу. Виконання цієї пісні переслідувалося. І тільки 9 березня 1990 р. в Києві, біля пам'ятника Кобзарю, гімн вперше прилюдно пролунав в Україні, а 29 січня 1991 р. у м. Борисполі на Книшовському кладовищі цим гімном урочисто було вшановано пам'ять Павла Чубинського.

Уперше офіційно український національний гімн зазвучав на урочистому засіданні Верховної Ради України 5 грудня 1991 р. у виконанні Українського народного хору ім. Григорія Вєрьовки (аранжування Анатолія Авдієвського).

16 січня 1992 р. Верховна Рада України затвердила музичну редакцію Державного гімну України, автором музики якої є М. Вербицький. 4 березня 2003 р. Верховна Рада України затвердила Закон "Про Державний гімн України", за який визначено національний гімн на музику М. Вербицького з відредагованими словами першого куплету та приспіву твору П. Чубинського "Ще не вмерла Україна".

Ірина Ігнатова
вчителька, м. Львів